Eesti

MEIE MEES

AUSTRALIAN-ESTONIAN WEEKLY

"Our Home"

Nr. 28 (758) XV aastakäik | NELJAPÄEVAL 9. JUULIL 1964 | Registered at the G.P.O., Sydney, for transmission by post as a newspaper. | Hind 1/-

V EESTI PÄEVAD JA XII EESTI MÄNGUD AUSTRALAIS

V Eesti Päevad ja XII Eesti Mängud Australiaas peetakse kiiresoleva aasta 26. dets. — 31. dets. Melbournes, Eesti Päevade ja Eesti Mängude korraldav toimkond eesotsas üldjuht skm. Bruno Metsar'iga on alates möödunud aastast pidevas ettevalmistustöös. On paratamatu, et sarnase suure üldrahvusliku ürituse läbiviimine vajab ennastohverdavat tahet, ja seda. Ei osavõtjate jalavaeva kergendada, on kõik ettekanded, nagu konserdid, teaatri-õhtu, tutvunemis-õhtu, referaatõhtu, näitused jne. kaunis Kew' linna saalis, kus on ka autopark 200 autole. Spordijuhid omalt poolt pühavad spordiliu tegevuse lähivõimeks varmaiste piires rakendata samast põhimõtet.

Koostatud kava alusel, mis nõuab veel mõningaid viimistlusi peale oodatud andmete ja vastuste saamist, on tegevus üldjoontes alljärgnev:

Laup. 26. dets. Laskmine ja pallimängud. Õhtul tutvunemis-õhtu Noorte Toimkonna korraldusel.

Pühap. 27. dets. Pallimängud. Kl. 16.00—17.30 pidulik jumalateenistus, kuhu palutud teenima kõik Australia koguduste õpetajad, kl. 18.00—20.00 VE.P ja XII E.M. ning kunstikäsitöödor Reitersi kirst vastu tema enda tahtmist viiakse tagasi Sovjeti-Lätisse, toontaatakse peaminister Erlanderile läkitatud protestitelegrammis. Telegrammis kriipsutatakse alla ka seda, et kadunud läti dirigendi viimaseks sooviks a. 1956 oli puhata rootsi mullas nii kaua, kui tema kodumaa uuesti vabaneb.

Eesti Päevalehe pöördumisel Stokholmi Metsakalmistu juhatuse poole vastati sealt, et dirigent Reitersi põrmu üleskaevamist on edasi lükatud. Mättad on aga haualt endiselt ära ja koori poolt püstitatud mälestusmärgi alla, väärikele mullale on läätlaste poolt asetatud rohkesti värskeid lilli.

Viimane teade Stokholmist

Teodor Reitersi põrm on otsustatud okupeeritud Lätile välja anda. Läätlaste apellatsioonikaebused on õiguskantsleri poolt tähele panemata jäetud. Kunas põrmu väljakaevamine toimub, pole läätlastele teatatud. Läätlased kavatsevad, kui see võimalik on, põrmu äravimivisel Metsakalmistul jumalateenistuse korraldada. Võimalik, et põrmu väljaandmine toimub juba neil päevil.

Endel Kulki teatrilavastusele kaks auhinda

Edina teatar Minneapolises lõpetas oma hooaja piduliku koosviibimisega, kus tuild väljaandmisele auhinnad hooaja parimatele näitlejatele ja teatrile teeneid osutanud isikutele. Endel Kulki poolt lavastatud Katherine Morrilli draamale "A Distant Bell" langes kaks auhinda: parima naisnäitleja auhinna sai Marian Hansen ja parima meesnäitleja auhinna Paul D. Klein. Nendest on esimene ulatusliku praktikaga näitlejatar ja viimane kohalikke tuntumaid ja otsitumaid meesnäitlejaid, kes sagedasti esinenud ka kohalikus satiir-kohvikus "Cafe Expresso", E. Kulk sai juba ettepaneku Põhja-Minneapolise Fridley teatri poolt, kus ta selle uue hooaja avaetendusena lavastab Drama Critics Award auhinnaga kroonitud arthur Milleri draama "All My Sons" ,mille esietendus toimub oktoobrikuu keskpaigu.

"Just nagu Anderseni muinasjutt"

Hrushtshovi saabumisel Taani pidas Taani peaminister Jens Otto Krag dikataatorile viisaka tervituskõne, millele ka Hrushtshov vastas lühidalt ja üldsõnaliselt. Päev varem andis Taani välisminister Haekkerup pressikonverentsi, kus ta muuhulgas ütles, et Taani välitsus võtab Hrushtshovi võimalike aktiivsete poliitilistе nõuannete puhul tõrjuva hoiaku. Välisminister märkis lõppeks, et Taani kaitsepolitiika on kindlaks määratud Atlandi pakti raames ja et Hrushtshov omab arvatavasti head taktitunnet ega katsu aktualiseerida külastuse ajal toimuvail mõttevahetusil Kekkoneni aatomvaba tsooni kava Põhjalas.

Hrushtshov oli esimesel külastuspäeval võrdlemisi sõnge ja väsinud ilmega. Teisel päeval oli ta aga juba sõmahtram ja püüdis teha temale omasel kombel naljа. Ühes kõnes ta teatas suure pidulikkusega, et N. Liit tellib Taanilt viis suurt külmutuslaeva. See on enamlaste tavaline meelitustrikk. Ta tõi taanlastele kingituseks kaasa 30 nisuleiba. Üks taani ajaleht ütles, et need leivad oleks võinud Hrushtshov Venemaale jätta, seal vajatakse neid tungivamalt.

Edasi Hrushtshov külastas Taani eeskujulikke talusid, patsutas laada, kaupmehe kombel vasikaid, pulle ja lehmi ning laskis end selle juures pildistada. Ta pidas Taani sadamatöölistele kõne, kus hakkas tegema poliitikat ja pahandas taanlasi. Taani peaminister Krag ütles hiljem Hrushtshovile, et tema kõne sadamatöölistele oli nagu Hans Christian Anderseni muinasjutt.

"Teie kõne oli hea," ütles Taani peaminister, "kuid teie nõuanded seal ei olnud vajalikud. Eriti ma imetlesin teie nõuannet töölistele streikimiseks. Meil Taanis on streigid lubatud, kuid need pole lubatud, N. Liidus."

Hrushtshov hakkas taanlasi õpetama ka oma kõnes ühes põllumajanduslikus koolis. Ta seletas seal, et Taani talud olevat liiga väikesed, niimoodi polevat ju põllumajandusel edu. Taani ajakirjanduses lisati, et Taani põllumajandus on kõrgeima tasemega maailmas. Seda aga ei saa ütelda kaugetiki N. Liidu põllumajanduse kohta, kus üks äpardus järgneb teisele.

Külaskäigu lõpul avaldati ühine kommünikee, milles peamiselt rõhutati kaubavahetuse suurendamise vajadust kahe maa vahel. N. Liit hakkab ostma Taanist peamiselt põllumajandusaadaid, saates vastu õlisaadusi, autosid jne. Hrushtshov tahtis saada ka Taani kuulsaid tõusigu, kuid Taani seaduste kohaselt neid ei tohi eluslooomadena välismaadesse müüa. Hrushtshov, kuulides sellest keelust, sõnas kiiresa ütlies: "Ei mitti, pole vaja, meil on omal paremaid tõusigu . . ."

Piiskop Platon pühakuks

Konstantinoopoli patriarhi esindaja metropoliit Athenagoras, kes viibib praegu Stokholmis Rootsi peapiiskopkonna 500-a. juubelipidustustel, on teatavasti Eesti Ap. Õrtodoksse Kiriku hooldaja.

Ta pidas eesti ortodoksses kirikus jumalateenistuse. Sellel meenutas ta muuhulgas esimest Eesti Ap. Õigeusu Kiriku piiskoppi Platoni (ilmaliku nimega Kulbusch), kelle kommunistid Tartu Kreditkassa keldris 1919. a. mõrvasid. Jumalateenistusel oli Platoni piiskopitunnus, nn. panaagia, hinnaliste kalliskividega Jumalaema kujutius, seatud altarile. See piiskopitunnus leiti tapetud piiskop Platoni rinnalt, säärt alt. Sama ametitunnust kandsid hiljem metropoliit Aleksander ja pärast teda piiskop Jüri. Protseduur on mõeldud sissejuhatusena piiskop Platoni pühakskuulutamisele, mille otsustab Konstantinoopoli patriarh.

Aksel Mei surnud

26. juunil suri New Yorgis pärast rasket haigust Vaba Eesti Komitee liige, endine E. V. Riigikontrolli tsivilosakonna kontrolör, õigustsadlane Aksel Mei, pärit Rõngust, kus ta sündis taluomaniku pojana 8. veebr. 1896. a.

★ New Yorgis tähistas oma 60-a. sünnipäeva Hariduseltsi esimees Johannes Koort.

★ Baltimore E. Võitlejate Ühingu juhatusse valiti aastakoosolekul esimeheks August Kuklane ja juhatuseliikmeteks August Kreek, Jyri Kork, Hugo Nõmm, Hain Ainson, Heino Tuisk ja Juh. Sommer.

★ New Yorgis suri 83-a. vanuses omaaegne agar seltskonnategelane Charles Murley.

Kuulikindlas autos

sõitis Hrushtshov ringi oma Rootsi reisil. Too prnugitud auto osteti eriti seks otstarbeks USA-st, kus ta varem oli kuulunud Trumannile ja Eisenhowerile. Tervelt 19 päeva veetis punadiktaator naise, kolme tütre, väimehe Adzhubei, Gromõko ja teiste asjameestega (kokku 50 isikut, 200 ihukaitsjat) Skandinaavias.

Venemaa isevalitseja tsaar Nikolai II külastas viimati Rootsit 1909. aasta suvel, nüüd tuli järjekorras teine, seekord Moskva punane tsaar, kelle visiit on hoopis mastaasiooniline. Hrushtshov sõitis Leningradist randteel Kaininingradi (endine Königsberg), kust algas laevateekond. Taani vetes saatsid külalissõidukit kaks Taani fregatti ja helikopter. Taani ajalugu ei tunne, et ühtegi välisküliilist oleks nii rangelt valvatud kui "demokraatliku töölis- ja talupeagede-vabariigi" juhti. Selleks oli kogu Taanist peaainna koondatud 6000 politseinikku.

Ka Rootsi väärises "kalli kühlalse" elu pärast. Stokholmi oli komandeeritud iisaks kõigile politseijõududele veel 3000 erimeest provintsist. Muretsemine oli üldiselt asjata, sest kained skandinaavlased kohtlesid Nikitat küllma ülelekluga. Ainsaks intsidendiks oli kui rootsi politsei arresteeris ühe nugari põgeniku, kes olevat tahtnud Hrushtshovit kidnäpitada ja hoida teda pantvangina, kuni ta laseb vabastada raudeesriide-tagused poliitilised vangid. Hrushtshov peatus Haga lossis, mis oli nii tugevalt ümbritsetud politseijõududest, et "isegi hiir ei pääse välvest läbi", nagu kirjutasid rootsi ajalehed.

Keegi oli värvinud ühe sea punasegs ja lasknud selle Haga lossi juures lahti. Hrushtshov seda omapärast demonstratsioonl näha ei saanud, kuna politsei püüdis sea kinni enne kui see lossiväravast sisse pääses. Ka olid mitmed punalippude vardad läbi saetud.

Oma kõnedes püüdis 21 aupaugua tervitanut "riigipea" ägati skandinaavlasi meelitada ja näidata Venemaalsuskõu rezhiimi ed elamise häid külgi, kuid liimile ei lähnud keegi, välja arvatud ajakirjandus, kes kirjutas Hrushtshovist umbes samases stiilis nagu ta laseb ennast ühistada N. Liidu pressis. Teda on kujutatud peagu sõja võitjana ja poogitud talle külge muid olematuid teeneid. Stokholmis taheti korraldada enne Hrushtshovi tulekut meeleavaldus baltlaste poolt, autod oleksid sõitnud karavanis läbi linna plakatitega "Diktaator kohtab vabadust". Politsei keelas selle ära. "Expressen" kirjutas sel puhul ettehetivalt, et Rootsis selline keeld on häbiks demokraatiale.

IKESTATUD RAHVASTE NÄDAL algab USA-s 12. juulil, mispuhul tahetakse ulatuslikumalt kui varem rõnatna avalikkuses N. Liidu kolonialismi Balti riikides ja teistes kommunismi poolt ikestatud maades, tõsta üles punaste sõjakuritegude küsimus ja nõuda Esindajatekogus ikestatud rahvaste erikomitee asutamist.

JULGEMALE PEALEHAKKAMISELE ergutavad president Johnsoni USA avalikud hüüled, eriti tema Kagu-Aasia poliitika suhtes. Nagu ile 88 oleks tekkinud lai rõndajate rinne, kes rõhutavad, et Puna-Hiina on momendil kõige ähvardavam rilk oma suurima elanike arvuga maailmas. Ta kaunatab nõiga, tal pole õli ja tal on suur puudus tooraterjalest. Vaid üks plik Aasia kaardile ja Indo-Hiina poolsaarele näitab lukjakult, miks Puna-Hiina isu sinnakantõi kipub: selle valtutamine tooks Pekingile juure sadu miljoneid alistatud inimesi; see oleks sissetung maailma riisiaita ja õli leidub seal kõikjal. Kagu-Aasiat tuleb vabal maailmal iga hinna eest hoida, kuigi selle viimseks tingimishinnaks oleks Kolmas maailmasõda. — Tahlang-Kai-shek seevastu on hoitatanud, et "kõigest" armeed ei tohi Puna-Hiina vastu rakendada. Ja need ameeriklased, kes soovitavad natompommide tarvituseleõttu tullavõivas hiigla kokkupõrkes, said Tahlangilt vastuse: "Kui te seda teete, vihkakisid teid tulevased generatsioonid igavesti."

IDA-SAKSAMAAL kommunistlik juht Walter Ulbricht ütles pärast Moskvast tagasisaabumist, et sõpruslepe Venemaga tunnustab Ida-Saksamaad iseseisva riigina ja vaatleb Lääne-Berliini kui iseseisvat juridilist üksust, mitte aga kui Lääne-Saksamaa osa. Kuna Ida-Saksamaa selle kokkuleppega on loobunud oma õigustest Lääne-Berliini peale, siis et taklstavat enam midagi Lääne-Berliini neutraaliseks vabariigiks muutmast.

★ 29. juunil pühitses kunstnik Peet Aren New Yorgis oma 75-a. sünnipäeva.

RAHVUSKAPITALI TÄNU

Australia Eesti Seltside Liidu juhatus tänab järgmisi annetajaid: £60 on annetanud A. ja R. Sarv; £10 A. ja E. Tanimäe; £5.5.0 Ev. ja L. Kask; £5 E. Vester, E. Madisson, perek. H. Ontas, J. ja H. Remm; £3.3.0 L. Kirsipuu; £3 E. Mihkelson, perek. X., hr. X.; £2 A. Vaher, L. Karp, A. Joasoo, V. Klavins. A. Tõnisson, M. Tohver: £1 L. Nurk, H. Silmoja, L. Kangru, M. Piira, E. Kool.

Annetajate nimed kantakse Rahvuskapitalli Raudraamatusse ja seda teadaannet palume võtta ühtlasi kviteerimisena. (Annetajate nimestik jätkub.)

AES Liidu juhatus

LÄTI DIRIGENDI PÕRMU TAHETI SURNUAIALT SALAJA ÄRA VIIA

STOKHOLM (Meie kirjasaatjalt.) Läti põgenike esindajad avastasid Stokholmi Metsakalmistult, et kuulsa läti dirigendi Teodor Reiteri haualt on rohumättad ära võetud ilmse sihiga hauda avada. Teatavasti on Nõukogude Liidu võimude kaudu kadunu repatrieerunud poeg Leon Reiters juba pikemat aega taotlenud isa põrmu okupeeritud Lätisse viimist, kuigi viimane enne surma soovi avaldas, et temа põrmu võidakse viia ainult vabasse Lätisse.

Teodor Reiters maeti temanimelise koori poolt, kes omandas ka hauaplatsi ja asetas sellele mälestusmärgi. Kuna ilmselt hauda taheti avada põrmu tähelepandamatuks ülevimiseks raudesteede taha, siis protesteerisid läätlased energiline-elt kirikuaiavallutuses ja ehitusin-enar Arvid Noren — tuntud põgenike abistaja siiatulemise aastatest — saatis protestitelegrammi peaminister Erlanderile. Arvid Noren on varem asjast informeeritud riigipäeva liikmeid ja siseministrit. Protestide tõttu läks asi seisukohavõtmiseks õiguskantsleri juurde, kelle otsust senini ei ole teatanud. Läätlased olid korraldanud hiljem haua juures valve, kartuses, et põrmu äravimine võib toimuda.

Läti põgenikud ei saa vaikides heaks tunnistada seda, et läti koorijuhi Teodor Reitersi kirst vastu tema enda tahtmist viiakse tagasi Sovjeti-Lätisse, toontaatakse peaminister läkitatud protestitelegrammis. Telegrammis kriipsutatakse alla ka seda, et kadunud läti dirigendi viimaseks sooviks a. 1956 oli puhata rootsi mullas nii kaua, kui tema kodumaa uuesti vabaneb.

TÄHELEPANU !

MURRAY'S H.F. STORES

VNESHPOSYLTORG-MOSCOW ametikud esindajad teatavad

meeldiva uudisena, et MURRAY'S H.F. STORES'il

on endiselt luba pakkide saatmiseks. Mingeid muudatusi ei ole.

JÄTKE TÄHELEPANEMATA KÕIK VALEKUULDUSED !

Saatke oma pakid

MURRAY'S H.F. STORES'i kaudu

646 George Street, Sydney, telefon 26-1768

EESTI VABADUSE RIST

"Meie Kodule" kirjutanud Vabadusristi kavaler Oskar Mänd, Stokholmist

SEE OLI Eesti iseseisvuse esimesel aastapäeval 1919, seega 45 aastat tagasi, kui vabariigi ajutine valitsus teatavaks tegi Eesti Vabaduse Risti asutamise otsuse. Ajutise valitsuse peaministriks oli Konstantin Päts ja Eesti piirides alles ägedais võitlusis seisva rahvaväe ülemjuhatajaks oli Johan Laidoner.

Vabaduse Risti põhikiri kinnitati ja ilmutati üks aasta pärast asutamisotsuse kuulutamist, nüüd aga juba Eesti esimese pühiseaduse alusel ametis oleva vabariigi valitsuse poolt. Vabaduse Risti põhikiri kannab Jaan Tõnissoni kui peaministri allkirja.

Neid tähtpäevi ja Võidupüha sõimas pidades on põhjust mõneks vilvuks peatuda, et uued põlved teaksid, kuidas Eesti vabadus ja iseseisvus ei ole mingi taevaannina sülle langenud, vaid et selle eest on tulnud võidelda, verd valada ja verd ohverdada. V. R. kandjad olid võitlejad võitlejate hulgas, rist nende rinnal kinnitab, et nad olid hästi võidelnud.

Vabaduse Rist oli ja on ainulaadne aumärk selle tõttu, et seda annetati autasutähena ainult Eesti iseseisvusvõitluse otsustavas järgus ilmutatud teenete eest, ja et võitluste lõppemisega lõppes ka V. R. annetamine.

V. Risti põhikiri ütleb: V. R. on asutatud E. Vabariigi iseseisvuse väljakuulutamise aastapäeval 24. veebr. 1919 autasutähena väljajagamiseks:

1. sõjaliste teenete eest — I liik;
2. Vabadussõjas iseseisvuse eest — II liik;
3. Vabadusvõitluses üles näidatud kodaniste teenete eest — III liik.

Iga liik jaguneb veel kolme järku. Põhikiri lubab riste annetada ka teiste riikide kodanikkudele.

Ja põhikirja 9. paragraafis määrataks:

V. R. annetamine lõpetatakse eriseadusega peale selle, kui võitlus iseseisva Eesti loomise eest on lõppenud...

Vabaduse Risti annetamine toimub tegelikult alles siis, kui sõjaristad juba valkivind olid. 2. veebr. 1920 kirjutati alla Tartu rahulepingule, V.R. saajate nimekirjade avalikuks tegemine algas sama aasta märtsis. Kulus veel 2 aastat enne kui V. Ristid saadi nende saajatele rinda kinnitada. See toimus vabariigi aastapäeva pidustustel 1922.

Eesti rahvaväes oli Vabadussõja kestel lippude all üle saja tuhande mehe — ja nende hulgas ka naisi. Vabaduse Ristidega dekoreeriti kõigis nimes liigis kokku 2076 meest ja 2 naist. Olgu kohe lisatud, et need kaks noort naist, õigemini alaealist tüdarlast — Salme Bergman-Peets ja Anna Vares-Kukk — dekoreeriti lähinguis ülesnäidatud isikliku vahvuse eest.

Nagu võrdarv 1000: 2000 näitab, on V.R. annetamisega üsnagi tagasihoidlik oldud.

Kuna meil Vabadussõjas oli palju abistavaid sõpru ja nõu ning jõuga toetajaid, eriti Soome lahe põhjakaldalt, siis kajastub see ka nende V. Ristide arvus, mis annetati teiste riikide kodanikele.

Nii dekoreeriti V. Ristiga: soomlasi — 666, inglasi — 130, lätlasi — 50, taanlasi — 48, põhja-ameeriklasi — 43, poolakaid — 40, prantslasi — 35, rootslasi — 18 jne.

Dekoreeriti ka rida välisriikide riigipäid ja riigimehi-poliitikuid, Lätist Argentiinani. Nendest on praegu elavate kirja veel ainult Winston Churchill, I liigi 1. järgu V.R. kavaler.

Vabaduse Ristid annetati ka Briti ja Prantsuse tundmatuile sõduritele ja Esimese Maailmasõja kangelaslinnale Verdunile.

Kui veel peatuda V.R. annetamise juures, siis vahest on huvitav teada et Kolmekorraliseks V.R. kandjaiks, sai 9 meest — need, kellele annetati 2 isikliku vahvuse risti ja lisaks veel rist sõjaliste teenete eest I liigist esimesest kolmanda järguni. Nende hulgas olid legendaarsed ohvitserid, nagu Karl Parts, Anton Irv, Julius Kuperjanov, Oskar Luiga, Nikolai Reek ja t. Ei saa päris kindel olla, kuid mõnesugused andmed ütlevad, et vähemalt üks nendest on veel elavate kirjas... aga raudeesriide taga.

Kui katsuda üksikutle isikuile annetatud V.R. nn. erikaalu määritleda, siis võiks ehk öelda, et kõige kaalukam oli kolmekordne V.R. kandja Karl Parts. Nimelt annetati temale ainuke-sena teiste kolmekordsete kavaleride hulgas sõjaliste teenete esimese järgu rist, kuna teistele kaheksale oli annetatud kas I liigi 2. või 3. järgu rist. Parts oli aga nende hulgas ainuke, kes sõjas oli diivisi ülema kohal, nimelt soomusrongide diivisi ülem.

Kahe vahvuseristi saajaid oli kokku 32 meest, s.o. teise liigi 2. ja 3. järgu ristide kavalerid. Vahvuseristi esimene järk jäi aga tõdse annetamata. Vabadussõda oli selleks nähtavasti liiga lühike, et keegi oleks jõudnud vahvuseristi kõrgemas järgu ära võita teenida. Ja peale muu — nagu juba märgitud — oldi ristide annetamisel võrdlemisi tagasihoidlik.

Kui juba arvudest juttu on, siis võib lisada, et oli veel 32 kahekordset V. R. kandjat, nimelt need, kellele peale vahvuseristi kolmanda järgu oli annetatud ka riste kas sõjaliste või kodanliste teenete eest. Nende hulka kuuluid niisugused mehed, nagu Põhjapoegade rügemendi ülem Hans Kalm, taani vabatahtlike brigaadi ülem Borgelin, pärastised kindralid Heinze ja Orasmaa, legendaarne soomusrongi "Kapten Irv" suurtükiohvitser Zabolotnõi ja teised.

Kui V. Risti annetamine tegelikult juba lõpetatud oli, kuid eriseadust lõpetamiseks, nagu põhikiri ette nägi, veel ei olnud antud, tuli kommunistide võimuhaaramise kaste 1 dets. 1924 Selle likvideerimisel ülesnäidatud julguse ja algatusvõime eest dekoreeriti 8 meest kolmanda liigi, s.t. kodanliste teenete V. Ristiga.

Vabaduse Risti 45. aastapäeval selle ristiga dekoreeritude rivit tõlvaadel püüdes teha, näeme, et read on enam kui hõredaks jäänud. Sellest rivist ei seisa elavate kirjas enam igast viiteistkümnendatki meest. Kahest tuhandest on järel vaevalt 150, kaasa arvatud ka need, kes vaenlase kätkisi jäänud, kuid keda teame siiski veel elus olevat.

Aastad on veerenud ja loodusseadused on teinud oma töö. Aga eriti hätvitavad on V.R. vendade rivile ohnud, nagu ka kogu eesti rahvale, need ajad, mis järgnesid Eesti vabaduse lõmmatamisele 1940. Vägivallale, automaatrelvadele rajatud terrorivõimu likvideerimiskomandode teravik oli sihitud esimeses järjekorras V.R. vendade vastu.

Küllap nad teadsid, kelle järele on tarvis esimeses järjekorras kätt sirutada. Vabadussõja ajalugu ja V. Risti vendade pildialbum enkavedistide laual räägkisid nelle selget keelt V.R. kandjaist kui kurjadest võitlejatest vene bolshevismi vastu.

Eesti iseseisvus oli katkestatud, rahvalt on võetud kõik tema õigused ja vabadused, venestajad rõhuvad tema kaelal.

Aga . . . eesti vaimu pole nad hävitada suutnud.

Eesti okupandid praegu tihti lausa rõõgivad; kodanlik natsionalism elab edasi, selle jäänused tõstavad pead. N.n. uut ihimest, kes peaks olema siselt sotsialistlik ja niiöti hästi puanne, ei ele Eestimaal sündinud, ei maal ega linnas, ei põlluemeeste hulgas ega mitte ka töölisknnas.

Ja kõige vähem veel noorte, pealekasvanud põlve hulgas, keda kommunistid juba 20 aastat oma nõo järele vormida katsunud, kuid kelle igast põsekurust ikka vastu vaatavad eesti rahvuslikud jooned, okupantide keeles: igandid, jäänused, rahvusliku eraklusе tondisilmad. Sellepärast kisendabki kogu okupantide agitpropi orel. Ja sama pärast võime meie rõõmustada.

Kommunistliku agitatsioonipasuna jorinaid okupeeritud kodumaa rahva ja eriti selle rahva noorte arvel kuulates selgub tõsiasi, et meie teravam on surve, seda tugevamaks muutuv vastupanu. Jõnud veendele, et emapimaast sisse jõudeteid ja vanemate ning vanaisade poolt oma vaimuga toidetud eesti vaim ei ole noortes kustunud.

"Ei mingit kokkulepet kommunistidega, mao pea peab maha raiutud saama!" ütlesid vabadussõja-aegsed eesti politika ja sõja juhid. Meil ei tarvitse olla kahtlust, et see Vabadussõjas 15k kele lõõnud vaim elab meie kodumaal edasi.

Veel mõni aastakümme ja tõenäoliselt on siis viimnegi Vabaduse Risti vend lõpetanud oma maise rännaku. "Jäärelkaavu" neil uute vendade näol ei ole. Vabaduse Ristist jääb ainult ajalugu, jääb peatükk Eesti vabaduse ja iseseisvuse võitluse loosse.

Vabaduse Risti vennad on aga kindlad, et see vaim, mis neid kord kannud ja praegugi kannab, elab kustutamatult edasi vabadustihkavais eesti noortes. Ja eks need kõik olegi V.R. vendade järeltulejad. Me ei tea missugusеid võitlusi järeltulejail veel pidada tuleb. Aga seda teame küll, et nende vaim püsib võitlustahtelisena. Suurimat rahuldust ei saa aga kelleigi olla, kui teadmine, et sinu poolt külvatud seeme vilja kannab.

Hijuti sai 80 aastat täis päevast (4. juunil 1884. a.), mil põhitseti sinimust-valge, meie lipp. Trikoloori ees Otepääl palvetas kõputäis eesti akadeemilisi haritlasnoori: Isamaa, sa helde, piha; kuula meie palveiha; meid su hoidjaiks pühitse... ja samas vandusid nad sini-must-valgele: "Oleks Eestimaa täis kuradeid, me lippu nad ei võida!"

Selles lipust sai eesti rahvus- ja riigilipp. See lipp sai kogu rahva omaks. Selle sini-must-valge all võideldi ka Vabadussõjas ja võideti kaks vaenlast.

Praegu on Eesti pinnal trampimas palju kuradeid. Sini-must-valge on sunnitud ünnid nende eest taganema. Aga kodumaalt välja ei ole ta taganemad. Ta puhkab kodumaa pinnas, see Otepää pühitsetud ja aastakümneid silmaterana kaitstud ning hoitud esimene sini-must-valge lipp. Ta on kodumaa mulda peidetud talle truudust vandumte teise ja kolmanda põlve järglaste poolt.

Ja see sinimust-valge ei puhka kodumaa pinnas kaduviku und. Tema vaim kütab praegu maapinda maapinna tuliseks vööraste kontsade ja oma rahva reeturite jalgade all.

★ Eesti Ohvitseride Kogu Rootsis erakorralisel peakoosolekul valiti kindralmajor Otto Heinze VR 1/2 ja II/3 ja sanitar-kindralmajor Arthur Lossman VR 1/2 Kogu aulikmeliks.

★ Stokholmis selgusid Eesti Laenuhoiu ühisuse valimistulemused. REE nimekirjast valiti 12, E. Rahvusnõukogu nimekirjast 7 ja väljapoolt 1. Valituks osutusid: Ins. V. Kask 151, H. Kiviaed 134, õp. E. Tõdsepp 113, H. Ilr 111 H. Nurk 109, L. Karupõld 106, E. Vilval 106, A. Võting 98, O. Mänd 96. A. Reinans 95, V. Tauli 94, A. Pae 94, A. Nael 88, A. Peets 87, A. Horm 87, V. Soo 85, T. Oja 83, W. Muld 82, M. Juhkam 81 ja E. Penno 80 häälega.

Eestlaste riismeid

Kaukaasia asundusis

Kaukaasias oli kord rida ülitsvald Eesti asundusi. Kolhoseerimine, vangistamised, küüditamised on neist tile läinud, kuid mõningaid eestlasi näih sinna siiski veel järel jäänud olevat. Mõnda kuuleme kellegi L. Jakobsoni kirjutusest ("N. Hääl" 9. 5.), kes käinud Suhhumis "Estonia" kolhoosis, Gruusia NSV piires end. Estonka külas, praegusest sealsetest kolhoosnikutest:

"Kolhoosi esimeheks on Lavan Gorkija, teeistanduses töötavad Emilie Knuut, Meeri Marvashvili, komnoored Tiina Raud ja Siina Kaudensjan, traktoristideks on Gr. Karagodin, Alb. Minosjan ja Eerik Raud. Hilda Konks kolhoosi brigaadist on koguni Gruusia ülemnõukogu liige, ta on tubakakasvataja, temaga koos töötavad Leida Kovalenko, Liide Pusta, Liisi Luspanjan ja komm Nadezhda Kuusman. Loorberite, mandarriinide, virsikute jne. kasvatajate brigadiiriks oli hilja ajani praegu 82-a. Jaan Konno, kes aga ameti nüüd Artur Pihlakale üle on annud. Konno on nõnud Estonka küla arengut algusest peale, sest alles paar aastat tagasi sai külla asutamisest 80 aastat. Jaan Konno meenutanud, et tema "aja sees on mõndagi nähtud ja meelde jätetud".

Estonka klubis (kõla end. seltsimaja) tegutsevad: Karla Suits juhatab segakoori, kes hiljuti "ülevaatusel" saanud aukirja. Koori aktiivsemad liikmeid on õp. Milda Knuut, agronoom Liisa Suits, sepp Peeter Knuut, ambulantsi töötaja Helga Ginnash, postijõu Velta Knuut, põllutöölised Marta Poll, Valli Vaher, Manni Pihlakas ja Hilda Kinks. Klubil on ka oma näitering, puhkpilliorkester ja tantsuring.

N. Eesti isetegevuslaste hulgas oli mõni aasta tagasi märgata suurt huvi end. asunduste eestlastega sidemete loomise vastu. Nõnda käisid Nõmme laulu- ja näitemängid külastamas "Salme" asundust ja viimased tegid ka vastukülaskäigu kodumaale, kuid viimasel ajal ei ole selliseid vastastikuseid külaskäike enam toime tulnud, arvatavasti ei pea "rahvaste ühtesulatamise" ideoloogid selliseid sidemeid soovitavaks!

Kirjutuses esinevate liignimede järele paistab, et segunemine vöörastega on olnud ulatuslik...

★ Skaudiliikumise looja Robert Baden-Powelli abikaasa Olave külastas mai alul Eesti, mistõttu talle korraldati gaididepoolt suurejooneline vastuvõtt. Ta armastab end nimetada "gaidide vanaemaks" ja ta on 75-aastane. Peost osavõtnute hulgas oli ka kolme-liikmeline eesti esindus Vilma Bachmann, Alice Pong ja Tiiu Kopietz, kellede reisikulud kattis Saksamaa Eestlaste Keskkomitee, Lõkkeõhtul laulsid nad eesti rahvalaule.

★ Paul Keres 30 aastat maailmaklassis. Nii pealkirjastas shveitsi ajaleht "Die Tat" pikema kirjutise suurmeister Paul Keresest. Artikli põhjustajaks oli malekirjanduse turul sensatsiooni tekitanud raamat "Paul Keres — Ausgewählte Partien von 1931 ois 1958". Raamatu, mis 420 lk., kirjastas hollandi firma saksa keeles.

LUGU "TÄDI IDAST"

Romaani kujul antud olupilt okup. Eesti noorte ümbervormimisest

STOKHOLM (Meie kirjasaatjalt.)

Mõni aasta tagasi kirjutas Tartu 8. kooli viimase klassi poiss Mati Unt loo "Hüvasti, kollane kass", millele pani seletavaks allpealkirjaks "naiivne romaan". Lugu ilmus kooli ajakirja erinumbrina (2000 eksemplarisi). Selles loos kujutatakse ja kirjeldatakse ühe kooliaasta mitmesuguseid päevi, nende hulgas ka üht politlitist.

Nüüd on Mati juba teist aastat ülikoolis. Ja nüüd on noorte ajakiri "Noorus" ette võtnud tema romaani ümber trükkida, sest toimetus iitleb leidnud olevat, et ei saa jätta "tunnustust väärriv sündmus kirjanduselus jäämägede taha". Lugu olevat tarvis viia laiemate lugejasringide ette ("Noorus" tiraazh 20.000).

"Naiivses romaanis" on silmapaistvaks kujuks peategelane Aarne Veenpere tädi Ida Viikson, kelle juures Aarne peavarju saab suure kortiriküsimuse päevil, nagu loos öeldud. Just see Ida tõmbabki Aarne kujutatuna endale meie tähelepanu. Noor kirjanik tutvustab teda:

"Tädi Idal on klassikalised näojoned: kõrge laup, sirge nina ja nii edasi. Praegu on ta juba üle keskea. Ta on väga korralik inimene, sõtse mitte palju suhu võtta, rahvustunne, mitte valetada ja varastada, tagasihoidlikud lipsud, hästi õppida... Sest ainult nii saab ühest poisist gentleman, kes on suuteline eesti rahvuse lippu uuesti üles tõstma..."

Aarnet armastab Ida nagu oma poega ja kavatseb talle pärandada ka oma maja koos kollase kassiga ja raamatutega, kuid kirjaniku arvates Aarne seltskond pole kindlasti hea. Need olevat kommunistlikud noored, kes on rõõvinud Ida ideaali. "Neile sasitud tüdrukutele ja jõhkratele poistele on võõras rahvustunne ja suu võtavad nad sõões ikka väga täis..."

Nüüd oleks pidanud "kaasaegsuse" huvides kõll järgnema tädi Ida naeruvõitmine, teme "igandite" põrmuks tegemine, eriti mis puutub rahvustunnete rõhutamisse, kuid midagi sellist noor kirjanik ei esita. Ta läheb oma "päevade" kirjeldamisega kergelt edasi. Lõhusust on selle loo leheküljed mitmeti täis.

Juba loo esimesel poolel tuleb "poliitline päev", nagu seisab teksti pealkirjas. Algab sellega, et koolilapsed ühevaad tagasi kolhoosist, kuhu nad olid viidud kartuteid võtma, ja mitmeks nädalaks. Tagasijõudmisel tädi Idaga teekinud juttujamine on kirjanik edasi andnud meid mõnetigi huvitaval kujul:

"Noh, tõõkangelased, kuidas siis on? Olete veel elus?" küsis tädi Ida ja naeratas kavalalt.

"Nagu näed," vastas Aarne.

"Mis siis viga. Meie kodumaa õitseb veel."

"Tädi Ida! oli palju huumorimeelt. Ta ise rõhutas alati seda ja ütles, et see on vana hea eesti huumor. Laual oli suur valge lina. Vaasis seisid mõned nõrbunud astrid, vaasi kõrval lamas pakkimispaberiga ümbristsetud raamat. Aarne avas selle. Albert Kivikas, "Nimed marmortahvlil". Tädi Ida märkas Aarne lõgutust ja soovitas: "Loe, see on hea raamat."

"Aitäh, olen lugenud. Teist korda enam ei loe!"

"Miks? Tead, Aarne, sa peaks rohkem uurima meie rahva ajalugu. Ma vaatasin ükspäev teie ajalooraamatut. Mida et võite sealt õppida? Mida? Bozhe moi — nagu venelane ütleks — mingisugused näod! Ja mida sealt lugeda võib? Soome lihunikud... Ol noored, noored, mida te küll teate... Ja ise olete veel eestlased..."

Tädi Ida hõkkas kõrvaltuppa: "Lindake, tulge siia!" (Linda on teine kostilaps).

Kutsutu ilmus otsekohe. "Kas te teate, millal on Eesti vabariigi aastapäev?"

Linda siimad olid küll väga siirad, kuid neis ei leidunud vastust.

"Ma ei tea hästi..."

"Näete nüüd! Näete, kallid lapsed," võidutses tädi. Siis muutus ta tõsiseks, peaaegu nukraks. "Seda tuleb teada, seda tuleb meeles pidanna, muidu pole lootustki, et teis rahvustunne tõusekski."

"Mul pole mingisugust rahvustunnet vaja," ütles Aarne akna juurest.

Linda vaatas hirmunult tädi poole, kuid see ei ägestunudki, ütles ainult vägu vaikselt: "Aarne, kui su isa seda kuuleks..."

"Ja siis?"

"Aarne, su isa langes Eesti vabaduse eest..."

"Mu isa oli saksa sõjaväes. Aga ta mõtlisseerii vägisi. Ütle, mis pean selle rahvustundega tegema?"

"Aarne, su isa tapeti tshekaas. Sa ei tea midagi. Su isa andis oma vere Eesti vabaduse eest, kuuled! Sina aga..."

"Siis oli Stalin," karjatas Aarne.

"Laps, sina ei tea midagi. Mind kuulad ka tüle. Mis mu süü oli? Keegi ei küsinud mu käest seda, saad aru. Ma olin oma maale truuks jäänud, see oli mu süü. Aarneke... Sina pole seda üle elanud, mis su isa elas, sina ei saa aru..."

Ida nõud arvab, et selleie "dialoogile" järgneb Ida ja "Sõge aru" pihe ajamine ja Aarne ideoloogilise seletus, et tema asjast nõnda aru saab, nagu noorkommunist aru saama õpetatud, see eksib. Noorkirjanik ütleb: "Aarne tundis, et ta lämbub. Kui hirmus! Ta teadis, et ta isa oli surnud, muud midagi." Kirjanik ei lase Aarnel arutada, miks isa suri, kus ta suri või mis osa oli selle juures tshekaal. Selle asemel laseb Aarnel mõtelda: "Milleks sorida minevikus? Isa surm on isa surm... Ta oli ise süüdi, et suri... Võibolla oli ta tarvis, et ta sureks... Kellele?"

Aga miles isa süüdi oli, kellele oli

SYDNEY

★ Mitmed kaasmaalased on avaldanud soovi hiljuti ostetud EELK Sydney Jaani koguduse maja näha. Nendele soovidele vastu tulles on koguduse juhatus otsustanud kogudusemaja uksed avada kõigile, kes majast huvitatud on ja seda soovivad näha. Maja on vaatamiseks avatud kaks päeva: laupäeval 18. juulil kella 10 homm. kuni kella 6 õhtul ja pühapäeval 19. juulil kella 10 homm. kuni kella 4 p.l. Koguduse juhatusel on hea meel, kui paljud inimesed maja vaatama tulevad. Maja on esmajoones praeguse ja tulevaste koguduse õpetajate elukoht ja koguduse kasutusel ainuke, samati võimaldab võrdlemisi suur saal seal leeripetuse, koosolekute ja teiste vähemate kokkutulekute korraldamist.

EELK Sydney Jaani koguduse juhatus

TIINA-MARIA MAASEEP
TÕNIS KASE
kihlatud
4.7.64

★ Ameerika-leedu korvpalli meeskond mängib oma Sydney matshid järgmiselt: 10. juulil "Parateli" vastu; 11. juulil New South Walesi koondmeesk. vastu; 13. juulil Sydney meesk. vastu. 15. juulil on mäng Newcastle'is ja 17. juulil Canberras. Kõik mängud Sydneys toimuvad North Sydney Boys keskkoolis, Falcon St., North Sydney.

TAJENDUSKESKKOOLI TEATEID

Laupäeval 18. juulil kella 9—11 hommikul on õppetund. Õpetajaks **pr. A. Janov**, teemal: "Mälestusi Miina Härma'st".

MELBOURNE

★ USA-leedu võidukas korvpalli meeskond sooritab viie-nädalalise võistlusturnee Australias, alates 9. juulist 12. augustini. Ta mängib peamiselt o'ariikide pealinnades, kuid ka Newcastle NSW-s ja Geelong Victorias on kavva võetud.

Nimetatud meeskond võitis suure ülekaaluga maikuus Clevelandis, Ohios peetud üle-ameerikalised balti korvpalli võistlused, lüües eestlasi 125:35 ja lätlasi 102:89. Ka mängib ta koosseisus mehi, kes võtsid osa olümpiamängudest 1956. a. Melbourne'is toimuvad võistlused järgmiselt: 22. juulil osariigi koondmeesk. vastu; 23. juulil RENO vastu; 25. juulil kiriku meeskonnaga; 26. juulil kohaliku leedu meesk. vastu ja 27. uuesti Victoria meesk. vastu. Melbourne'is on piletid eelmüügil nendele matshidele alates 8. juulist Albert Pargi staadionil, iga kolmap. ja reede õhtuti kella 7-9-ni.

★ MEÜ Kodu Naisringi korraldusel peetakse laup. 18. juulil kell 8 õhtul linna raekoja "Lower Hallist", Swanston St. tujukõllane pidu-õhtu. Tantsu vaheagadel tujukõllased ning huvipakkuvad ettekanded. Pääsmed saadaval ja laudade ettetellimine Eesti Majas pr. Adamsonilt ja kõigilt tihingu juhatuse liikmelt. Pääsmed 10/-, õppivale noorsoole 5/-.

★ Rootsis tähistas hiljuti 25-a. kirjuköpetaja ameti juubelit abipraost K. F. Särg, end. Puhja koguduse õpetaja, kes Rootsis ceni EELK Hahnstadi ja Gävle kogudusi.

tarvis tema surma, nendest küsimustest lastakse Aarnel mõõda libiseda. "On asju, milles ei saa kedagi süüdistada, on asju, mis lihtsalt peavad olema," pöörab Aarne end lihtsameelselt "rahulikuks sundida". Kuid ta sisemine rahutus ei anna järele: "Ta avas järsu liigutusega akna". Ja puistab oma rahutust Lindale: "Miks sind kolhoosis ei olnud?" Tõdi Ida astub vahele: "Linda aitas kodus kartuleid võtta, Linda armastab oma kodu." Siis jätkab tädi arupärimist Aarne vastu: "Kuidas pole sul rahvustunnet, kui su isa langes rahvuse eest? Kas sul poleg ühe mõnigi pühe?"

Nüüd tangeb siesmiselt rahutu Aarne tavakaalust välja, ta karjatab tädile, et olgu see vait! Nähes aga tädi selle peale kangestuvat ja nutma hakkavat, kahetseb hoolimatust teeskley Aarne kohe ja oleks valmis vabandust paluma. Aga kuna tädi edasi nutab, võijub Aarne vaikselt. Ta läheb kuiji komsomolikoosolekule.

Nähes poissi lahkuvat, laseb kirjanik tädi lõal mõttegi mõigutada: Aarne, kellele oleks tahtnud olla emaks, on sattunud muslade jõudude mõju alla. Kuid poisi pärast tuleb võidelda. "Ta uskus, et saatus on visanud ta teele savi, milda tuleb voolida . . ."

* * *

Niisugused noori "voolivad" ja rahvustunnet hoidvad ning õhutavad tädid (ja vanemad ning isad, omad ja ämmad) ongi need kedis ateismi, "rahvaste sõprusel", nõukogoliku patriotismi ja muu sellise ideoloogil kiruvad, aga "iganditest" nad jagu ei oie saanud.

Ilukirjanduses esineb selline "igandite kandja" siiski emakatsetes ja mõrkimisvõlrme — alla 20-aastase noorkirjaniku kujutatuna. Ja nagu näeme, jääb Aarne Mati Undi sule all igandeid kandvale tädile alla, õigemini noorkirjanik ei lase tal ennast "ideoloogiliselt" kaitsta. Nõhtavasti "taganemisteo" kindlustamiseks vajaduse korral on noorkirjanik loole lisanud "seletava" alpealkirja — "naiivne romaan". **Willem Tiskre**

Kõik oodatud MEÜ "Kodu" Naisringi

PIDU-ÕHTULE

laupäevad 18. juulil 1964.a. kell 8.00 linna raekoja Lover Halli, Swanston Str.

Sissepääs 10/-. õpilastele 5/- Rikkalik einelaud.

Tantsuks "Esto 5".

INS. F. SARAPU HONOLULUS

Ins. Felix Sarapu, kes perekonnaga Austraaliast lahkunult peatus mõnda aega USA-s Oregoni osariigis, Portlandi linnas, on nüüd sealt edasi siirdunud tõõle Havai saartele, kust ta kirjutab meile oma sealse elueteapi osas järgmiselt:

"Mai kuu lõpus helistati mulle Los Angelesist mu sealse endise firma poolt ja tehti ettepanek minna Honolulusse, Havais, et seal avada ja juhtida nende uut harubürood. Palgatingimused ja tuleviku väljavaated olid niivõrd meelitavad, et polnud võimallk ei üteldagi; reisikuudki tagasi ette nähtud kui ühe aasta pärast ei peaks me leping pikendamisele tulema.

Meie jõudmine Havaisse oli seekord juba — neljas reis. Esimestel juhtudel olime lähisõitjad või turistid nüüd aga saabusime pikemaks ajaks, või nagu siinses pärismaalaste keeles melesugusoid kutsutakse: kamaaina'dena.

Meie vastasutatud firma büroo asub Waikiki rannas, peatänava, Kalakana aventüül, kust randa on vaid 3-4 minuti tee. Seekord tuleb suvitamise naudinpool heameelega Honolulust lähisõitjaid. Kontakti loomiseks helistataguj meile kohe siia saabudes telefonil 973-302; või veelgi parem: küsitagu "Meie Kodu" toimetusest meie aadress ja kirjutage ette oma tulekust.

Aloha! kõigile Felix Sarapu perega.

EESTLASED VÕÕRSIL

★ Rootsi Svenska Handelsbanken andis oma 90-a. juubelifondist stipendiume majandusteaduse ala uurijatele. Nende seas oli ka majandusteaduse doktor Tõnu Puu.

★ Kanadas, Sault Ste. Maries sai õnnetult traktori ali surma Aleksander Ader, kuue lapse isa, pärit Saaremaalt, Mustjalast.

★ Rootsis on tshelepanuväärivat võidukäiku teinud eesti bib ja eesti leivatööstusi leidub paljudes kohtades. Hiljuti avati Malmös uus eesti pagaritööstus, mille direktoriks Ants Uesson, kes samal ajal on ka arstimitefirma "Cortec" asjaajajaks direktoriks.

★ Saksamaal, Hildenis langes röömõrva ohvriks eestlasest sõjasvigastatu Tõdo Lindal, sündinud 23.7.1925. a. Tallinnas. Noahospidest saadud haavade tagarjärjel suri ta haiglas.

★ Stokholmi uhkes südalinnas asuvad kaks moodsat eesti firmat — "Ojas Foto", mille omanikuks Erich Oja ja kullasepaäri "Silverrasken", mille omanikuks kullasseppmeister A. Kadi Lõpp, kelle isal Pärnus oli kullasepäri, kus A. Lõpp välja õppis. Mõlemad on suure läbimüügiga hästimineval äriid.

★ Stokholmis tähistas 10-a. juubelit Eesti Soroptimistide Klubi. Klubi esimaiseks on Julie Põdra. Klubi kuulub soroptimistide Euroopa föderatsiooni Rootsi uniooni.

★ Rootsi uus televisiooniproduktsioonifirma mängis hiljuti sisse esimese programmi seeriast "Käbi Laretei klaveril". Käbi Laretei mängis 20 min. Beethovenit, ja vestles esitatavast. Kuna kunstnik valdab hästi keeli, tehakse kavast ka inglise saksa- ja itaaliakeelised versioonid.

★ Stokholmis viibis lühikesel külaskäigul Georg Ipsberg, endise E. V. teedeministri ins. K. Ipsbergi poeg, kes elab Inglismaal, Cardiffis ja alates 1947 sõidab inglise laevades. Ta on praegu moodsal 13.000 to. tankianeval "Border Chieftsit" majandusülemaks. Laev läab sii Pärsia lahes, Abandanis, ja veab seda Euroopasse.

★ Stokholmis tähistas 80-nda sünnipäeva Marie Elvine Aumere, pärit Valvarast. Ta on viiulimeister Jakob Anton-Aumere lesk. Tema poeg Hubert Aumere on tuntud viiulikunstnik ja praegu Münchenis kontsertmeistriks Baieri riigiooperis, Tõnar Celis Ühka-Aumere on õppejõuks Luzerni konservatooriumis Shveitsis. Poeg Harri, tuntud sportlane on okup. Eestis sporditreenerika.

EESTI LASTELE EESTIPÄRASED NIMED

Kuigi venestamise katsed on tugevad, on ka vastupanu tugev. See tõestajstub muuhulgas ka lastele nime panemisel. Siin ei ole lastud ennast mõjutada venelusest ega üldse mitte võõrapärasusest. Viimases "Keel ja kirjandus" (mai s.a.) esitab Edg. Rajandi ülevaate "tänapäeva eesnimedest", nende kujunemisest ja "kujundamisest" minevikus jne. Lõpuks esitab autor "viimaste aastate laiatarbenimede loendi", mis koostatud Talinna, Tallinn-Nõmme ja Tartu kooondandmeil 1962 ja 1963 kohta. Andmeist näeme, missugused eesnimed kõige sagedamini esinevad.

Nõnda esineb naisenimesid promillides mõlema aasta kohta kokku järgmiselt: (lille 40, Ma(a)rika 39, Tiina 38, Anne 32, Anu 26, Katrin 25, Piret 24, Eve 23, Ene 20, Riina 20, Margit 19, Küllі(ke) 18 jne. Viimastel kohtadel on Krista 12, Mare 12, Mo(o)nika 10, Tiitu 10, Kersti 8.

Mehenimedest esineb: Andres 53, Toomas 52, Ürmas 42, Aivar 38, Margus 30, Peeter 29; Raivo 29, Jaanus 24, Mart-Märt 24, Andres 21, Kalev 20, Raul 20, Jüri 19, Kalle 19, Tiit 19, Tarme 18, Tõnu 18, Peep 16, Rein 16 jne. Viimastel kohtadel on nimed, nagu: Jaan 12, Olev 12, Ain ja Alar 11, Ive ja Tõnis 9.

N.ö. juhtivates moetsentrüümites Tallinnas ja Tartus, märgib Rajandi, on absoluutseteks eelisnimedeks juba üle kolme aasta olnud Andres, Ülle, Marika ning Tõna. Keskmises arvestuses on kuuektümmendali aastail saanud igast majast registreeritud poeglapsest nime Andrea-Andres 7, Aivar 5, Toomas ja Ürmas 4. Sajast tütarlapsest on sellele neliaastakul ülesid 5, Tõnaisid, Marikaid ja Annesid igaühte 4.

Perifeeria eelisnimestikud erinevad Tallinna ja Tartu omadest peamiselt selle poolest, et neis leidub esimese kümne hulgas veel praegu nimesid, mis suurtes keskustes moes olid viiekümnendali aastail, Elvas näit, Madis, Valdur, Vello, Karin, Lea, Merike, Paldes Olev, Lea, Rutt. (BPB).

Esimene kunstinäituS Guami saarel

Eestlanna oma töödega tuli teisele ja neljandale kohale

Aprillis korraldati Guami saarel (Vaikses ookeanis) esimene kunstinäituS saare ajaloos. 129 maali toodi Hawai kunstiakadeemia poolt, 17 Am. Ühendriikide lennuväe kunstikogust, 30 Jaapani kunstimuuseumist. Kohalikud kunstnikud ja Guami tõlkooli kunstiosakond lisas paarsada maali ning saarel asuva Am. Ühendriikide sõjaväe baasi kosseisu kuuluvad kunstnikud ja amatöörid töid näitusele veel kolmsada maali ja muid kunstiesemeid.

Väljapanekutega esines ka oma abikaasa ameti tõttu praegu saarel olunev rakenduskunstnik ning kunstnik Ellen Uustalu-Wishik, kes maalide kategoorias sai teise koha oma akvarelliga "Meri" ja neljanda koha pastellmaaliga "Tarague" (kohalik rand). Nendele lisaks sai ta veel erilise tunnustuse oma õpilaste väljapanekute eest. E. Uustalu-Wishik töötab Guamis kunstiõpetajana ja tal on hulk õpilasi kohapeal.

★ Eesti Vabaduse Häälе raadiosaadete juures Madriidis töötanud Eugen Miller asuvat kuulduste järele elama Londoni, olles saanud teenistuskoha Briti ringhäälingu juurde. Ta elas varemalt Saksamaal. Nüüd asuvat Londoni ka tema abikaasa, Lea Miller-Lesta.

★ Toronto skaudipoisid kogunesid tänavu Kotkajärvele 25. mail looduskaitse aktsioonika ja seadsid laagriväljaku piirkonnas üles 150 lindude pesakasti.

NOORTE NURK

ÜLLE NÄGEMUS

"Ära sa kauaks jää!" hõikas tädi ukseläivelt.

"Ei jää," vastas ülle, hoolikalt väravat enda järel sulgedes. Vanaisa istus uksepakul ja soovitas:

"Mine sinna Lambamäe poole, sealt leiad maasikaid küll ja küll."

"Küllap lähen. Nägemiseni, vanaisa! Nägemiseni, tädi!"

Paari tunni pärast oli tüdrukul korv kuhjaga marju täis. Saagiga rahuloliles heitis ta viivuks kase alla kraavipervele puhkama.

Järsku kostis imelik võõras häälі tütarlapse kõrvu. See ei olnud karjakell, ei mesilaste sumin, ega lehtede sahin. Alul tasaselt, siis tugevamalt kõlas kummaline kutsuv häälі: "Tuu-tu-luu."

Ülle tõusis imestunult. Tuli häälі soost, kaugelt kinguli,, karjamaalt või kesalt? Nagu iseenesest hakkasid ülle jalad häälе suunas liikuma. Tüdruk komistas üle kivide, tallas maha lilled ja murulibed. Juba oli ta sihvakate kuuskede keskel. Mõõda tuttavast rebasekoopast, tihedasse tihnikusse viisid jaiad.

Mõne aja pärast hakkasid puud harvenema. Kaunis maastik aasade, viljaväljade ja kasetukkadega laius tüle ja ees. Kesel kuumemat aase oli taeline ehitus; ümmargusel alusel seisid massiivsed kiviseinad. Valkja torniga ketas keerles katusena seinte kohal. Tornitipust helkis vikerkaarevärve. Aknaid ega uksi polnud näha.

Ehituse ees mõnel istus salgake kaunilt tikitud rüüdes naisi. Nad mängisid hõbedasi keelpille ja laulsid tuttavalt kõlavas keeles. Hääletult avanes üks sein ja tosin tündrukut-poissi paiskus murule. Noored ulatasid üksteisele käed ja valla läks tormine tants, ümber imelise maja, ümber istujate tantsid noored, näod naerul, juuksed lehvimas tuules . . .

Ülle seisis nagu soolasammas, ei saanud silmi nägemuselt kiskuda, ega sammu astuda edasi ega tagasi. Aegamõõda muutus maastik silmale tuttavaks. Paremalt tõusis järak kõngas, vasakul oli org, mille põhjas voolas oja.

Siis märkas ülle üksikut vanameest istumas oja kaldal. Tüdruk tõttas ta juurde:

"Vanaisa," kõisis ta ärevalt, "kus ma olen?"

Aeglaselt pöördus vanakene küsija poole ja vastas:

"Oled, laps, Tulevikumaal, jälle Vabas Eestis. Need tantsijad siin on kõik sinu järeltulijad. Viivuks vaid tohid häälе juurde jõõda. Varsti saadan su tagasi, kust tuild."

Ülle vaata kaunist pilti: loss-maja, rohelist muru ja viljapõldusid. Tüdrukuid nii kauneid ja sihvakaid. Poisse, peajagu pikemad ja nägusamad kui need, kodu tõõle tõõsa nõnud. Häämastusest nõrgana vajus ta vanakese kõrvale istuma. Salakesi võttis see põuest kõvera sarve ja puhus: "Tu-tuu-luu . . ."

. . . Tuul kõigutas vana kase oksamõtte lamaja kohal. Tüdruk tajus soojuse, pilkeskõikse hõplemas nõnal.

"Ära sa kauaks jää!" meenuski tädi sõnad. Ülle haaras korvi ja hakkas kiiresti kodu poole kõmpima. **IM.**

Nr. 28 (155) Neljapäeval 9. juulil 1964
Toimetaja k.t. A. VALGMA

Päev rannas

Maimu tõusis vara, vaevalt oli pätke tõusnud. Ta jooksis aknale pätkest tervitama, lehvitas talle rõõmsalt kätega ja hüüdis: "Siin ma olen, ma tulen kohe välja."

Pärast hommikusöökі oli ta väga ärevil, sest isa-ema lubasid teda randa kaasa võtta. Ta pakkis mänguasjad, võttis nuku Malle ja pani endale kõige ilusama sinise ruudulise kleidi selga ja kui ta autos istus, siis tõstis ta nuku hästi kõrgesse, et see näeks välja ilusat maastikku ja maju. Ise ta seletas hoolega kui nukk kõigist ei paistnud aru saavat. Aga nukk oli tark, ta koguni noogutas paaril korral peaga, mis Maimule väga meeldis ja ta tegi Mallele pika pai.

Varsti ütles isa, et nad jõuavad randa. Meri meeldis Maimule väga nagu alati ja kõik kajakad olid ta sõbrad ja nelle lehvitas Maimu oma väikeste kätega. Liiv rammas oli pehme ja selles oli mõnus hullata. Ning kõige lõpuks ehitada liivast losse, müüre nende ümber ja ämbriga tuua vett jõgedesse. Ning kui ta leidis suure hulga ilusaid teokarpe, korjas ta need kokku ja kaunistas nendega oma lossid ja mäed. Isa-ema käest sai ta kiita ja kui tuda sööma kutsuti, ärvas ta, et hommik on olnud liiga lühike.

Pärastlõunal läksid nad ujuma ja kui Maimu oma ehitused üle vaatas, leidis ta, et üks lossi torn oli kokku varisenud. Ta ehitas nüüd uue ja kõrgema ja isa tegi temast pildi. Ka nukk jäi pildi peale.

Nüüd pidi nad hakkama koju sõitma. Maimu pakkis jälle kõik oma asjad ilusti kokku ja istus autosse. Seal tuli talle uni peale ja ta jäi magama. Enne seda sai ta aga veel lehvitada pätkesele ja tänada teda ilusa päeva eest.

KAS OLED juba alustanud oma kirjatöögа Nõks mõnu sõndmasrikkamaki päev?" Tähtpäev on 1. august ja selleks ajaks peab Su töö olema Nurga Onul käes. Iga kirjand saab rahalise auhinna!

Kuperjanovi Partisaide Pataljoni ülem

KOL. JAAN UNT VR I/2 ja II/3

70-aastane

Kolonel Jaan Unt sündis 20-ndal juulil 1894 Valgamaal, Leebikus. Omandas alghariduse Tõrvas, siirdudes seejärel Tallinna Kaubanduskooli, mille lõpetas 1912. aastal. Esimese Maailmasõja ajal 1915. a. mobiliseerit vene sõjaväkke ja läbetati Peterburi Sõjakooli. Pärast Sõjakooli lõpetamist saadeti rindele, Poolasse, kus võitles kuni siirdumiseni Esimese Eesti Polgu formeerimiselle Rakveres. Sellest esimesest Eesti väeosast lähetati itn. Jaan Unt Tartu Tagavarapataljoni, kus teenis saksa okupatsioonini. Sügisel 1918 rajas ta koos ltn. Kuperjanoviga Tartu Kaitseliidu. Kuperjanovi Partisaide Pataljoni moodustamisel oli seal roodutülemaks ja pärast J. Kuperjanovi langemist pataljoni ülemaks, juhtides mainitud väeosa Vabadussõja lõpuni.

Sõja lõppedes siirdus kolonel Jaan Unt eraellu. Kuid 1924. a. kutsuti ta jälle teenistusse — Kaitseliidu Tartumaa Maleva pealikuks. Viimasele ametikohale jäi ta 1931. aastani. Samaaeg-selt malevapealikuks tuhustamisel läbis ta 1926. ja 1927. aastal lühtlast Tartumaa politseiülema (prefekti) ülesandeid. Hiljem tegutses politseiteenistuses Narvas ja Haapsalus.

Loobudes rigiteenistusest immatrikuleerus Tartu ülikooli majandusteaduskonda, mille lõpetas 1939. a. normaalsest ülhema ajaga. Pärast seda töötas raamatupidajana Tallinnas.

Teise Maailmasõja algades oli algul politseiteenistuses Tallinnas.

Kuid selle sõja lõppürgus, mil otsene lahingutegevus kandus meie kodumaale, astus kolonel Jaan Unt jälle relvakandjate ridadesse. Viimaseks väeütkusseks, mida ta oma elus juhtis, oli Tartumaa Omakaitse Rügement. Kui rasketes tõrjes- ja taganemisgrupiis Tartu ruumis selgus, et võitlus kaugelt ülekaaluka ja hästi relvastatud vaenlase vastu on lõppenud, hajutati — nagu teisedki Eesti väeosad — ka tema rügement. Tabiveerst, rügemendi staabi viimasest ashelonist, alustas kolonel Unt koos mõne kaassõjalasega liikumist põhja suunas, et pääseda vaenlase haardest. See kujunes sündmustejа vaevaderikkaks teekonnaks, mil sageli tuli õige lähedalt lasta mööduda punaste tanki- ja jalaväelastest.

Jõudes Tallina selle langemise päeva hommikul, läks kolonel Unt koos kaaslastega prefektuuri, et saada lähemaid teateid olukorrast. Seal polnud aga enam kedagi. Samas kuuldus läheneva tankiroomulke mürinat ja peatselt nägi ta üleväärava vahelt vaadates, kuidas täneval mõõdusid 42 punaste tanki. Selle sündmuse ajal oli kolonel Unt ise täies sõjavälises vormirõietuses, Vabadusristidega rinnas. Muidugi tuli nüüd kiiresti rõivastuda eraridesse.

Koos vahepeal ülesleitud abikaasaga jätkus põgenemine, küll jalgsi, hobusega ja paadiga, kuni kord jõuti Kuressaarde. Seal avanes võimalus pääseda laevale, mis viis nad Saksamaale, Danzigi.

Pikemaks peatuspaigaks kujunes kolonel Untile Schleswig linna lähedusest paikney Yubecki küla, kus eluneti 13 kuud, kuni kapitulatsioonini. 1947. a. kevadel läks kolonel Unt Inglismaale, järele oma abikaasale, kes sinna oli asunud tõõlenpiu alusel aasta varem. 1948. a. asutiks siirdus Kanadasse, asudes elumeta Kerti Kolumbiaas Vancouveri linna lähedale, North Surreysse, kus hakkas rajama lindudetalundit ühe kanada arsti maiapidamises. Töö edenes õnneliku tähe all, kuni 1950. aastal tabas linde Newcastle taud, mille tulemusena sundusliikult hävitati kogu linnupere.

Raske kaotus linnukasvatuse alal ei kohutanud siiski vana sõjasangarit. Vähese taletatud rahaga ostis ta eneselle maatüki, millele püstitas lisaks elamule suurema kanala. Seal on ta juba 13 aastat arendanud linnukasvatust, pühendades koos taremuka abikaasaga kogu oma jõu majapidamise edendamiseks.

Kolonel Jaan Unt on olnud võitleja kogu oma elu aja, olgu see siis lahingu- või kodurindel. Teda pole kunagi kohutanud ei vaenlane ega elurasksused.

70-eluaasta künnisel on tema lugematuil sõpradel, relvakaaslastel, akadeemilistel velledel Korp! Fraternitas Tartuensises ja tuttavatel igas ilmakaares täeline heameel teda tervitada ja soovida, et tal jätkuks tervist veel paljudeks aastateks ja jõudu ning indu tegutsemiseks nii eneselt kui oma paguluses vihiva rahvuskiilu auks ja rõõmuks!

Ev. S.

Vancouveris, suvi 1964.

KIRIKLIKUD TEATED

EELK Sydney Jaani koguduse jumalateenistus linnakirikus, 90 Goulburn St., pühapäeval 12. juulil kell 6 õhtul.

Jumalateenistus Ryde'is, Wesley kirikus, Church Street, pühapäeval 19. juulil kell 4 p.l., armulaud, laululehed.

Koguduseamet 11 Warrach Street, North Strathfield'is on avatud kõigile, kes soovivad maja näha, laupäeval 18. juulil kella 10 homm. kuni kella 6 õhtul ja pühapäeval 19. juulil kella 10 homm. kuni kella 4 p.l.

Õpetaja E. Kiviste

Lugupeetud koolijuhatajat Järvamaalt

Jaan Seitam'i

mälestavad

Malve ja Peep Remma

KANAFARM

eesti asunduse läheduses. Uued kanademajad 2000 kanale. Müügihinna juurde kuulub 1000 väljavelitud munejat kana. Ajutine elamu, maad 5 aakrit.

£1,500 käsiraha eest elumaja, kanafarm ja sissetulek.

P. MILES

85 Argyle St., Picton. Tel. Picton 71503

20 aastat Saaremaal põranda all

Ikka veel on "julgestusorganitel" okup. Eestis tegemist inimjahiga, s.t. niisuguste paljastamise ja tabamisega, kes sõjaaegadest ja nõuk. teise okupatsiooni algusest saadik ennast varjavad kas endes valepassidega võõraste nimede all või siis peituvad metsades või majades põranda all sõna otseses mõttes. Alles hiljuti kirjutasime kahest perepogadest vendadest, kes end Tartumaa metsades varjasid. Nüüd kuuleme uuest samalaadsest loost, kuid märksa dramaatilisemast. Nimelt on seal endine sõdur Jüri Keskküla ennast varjanud 20 a., elades põranda all sõna otseses mõttes. Kuni ta k.a. märtsis julgestusorganite kätte sattus.

STOKHOLM (Meie kirjasaatjalt). Tema lugu, nagu seda võib kokku võtta "Molodjoži Estonii" (31.5) järele, on järgmine: J. K. viidi ajateenijana koos punaarmeega 1941. a. Venemaale. Ta länges sakslaste kätte vangi. Oli vangilaagris Pihkvas, kust mõne kuu järel koju lasti. Varsti aga sunniti ta sakslaste politseikaustes teenima. Tegi läbi mingid kursused ja sai alloh-vitseriks. Enne saksa vägede Eestist lahkumist "hüppas ta ära" ja tegi katset Rootsi põgeneda. See ebaõnnestus ja K. jäi punaarmee poolt vallutatud saarele. Esmalt puges ta varjule kodutallu oma juurde. Ema aga oli sunnitud kodust lahkuma, asudes Vändrasse. Siis läks poeg metsa ja elas seal kaks aastat. Kui olukord metsas väljakannatamatuks muutus, otsis varju "Põlde" kõrvalises kohas asuvas talus Salme Priksi ja tema ema juures. Need ei tunnud Jüri, kuid ometi võtsid ta vastu ja pakkusid varju. Majja ehitati "eriruum" — 2 meetri pikkune, 1 meetri laiune ja 45 sm kõrgune, kuhu Jüri "elama" läks. Ema saigi tema elukohaks pikkadeks aastateks! Vahekorrast Salmega sündis tüütar, kes sai nimeks Aime.

Aastad veeresid. Talud olid kolhoseeritud, tütar kasvas, kuid Jüri varjumisest ei saanud mittesoovitavad inimesed midagi teada. Salme ja tema ema tegid vahel katset Jüri "legaliseerumiseks" viia, kuid Jüri ei riskeeritnud. "Ma olin sel ajal nii araks muutunud, et kartsin oma varju," olevat ta nüüd seletanud. Olukord muutus aga selliseks, et Salme oli sunnitud koos ema ja tütrega mujal tööd otsima. Ta leidis omale koha sesitlajana Sakus, Tallinna lähedal. Perekond sõitis ära Sakku, Jüri jäi üksinda "Põldele". Ta oskas seal mahajäetud taluhoones nõnda elada — ikka selles kahe meetri pikkuses "eluruumis" — et seda keegi kõrvalistest ei märganud. Salme poolt jätetud toidutagavara oli varsti otsas. Jüri tolduks oli enamasti toores kartul! Keetmine ja toa soojendamine ei tulnud kõne alla — korstnasuits oleks äraandjaks saanud.

Jälle veeresid aastad. Aime sirgus. Ta võttis mõnikord Sakust teekonna ette, et isale Saaremaale toitu viia!

Viimaks said "organid" siiski haisu ninna. KGB "oludekirjeldaja" järele olevat kahtlust äratanud Prikside ootamatu ärasõit mandrile, samuti Aime sünd ja viimase sõidud mahajäetud "Põldele". Jõutud arvamisele, et majas peab keegi peituma. Nõnda siis piirautdki maja kõiki mõrtsukuu 60i sõna ja sunnitud Jüri välja tulema. Tabajad olnud hästi relvastatud ja hoidnud oma riistad laskevalmis, sest kardetud, et jälitatav võib vastu hakata. Kuid tabajate hüüdete peale tulnud oma "eriruumist" välja ääretult kõhn, habemesse kasvanud ja räbalates mees.

Kirjeldu-es küideldakse: Kaks päeva pärast tabamist saanud Jüri Keskküla passi, varsti saanud ta kokku ka Salmega (kellel olevat kahetoaline korter televisiori ja raadioga!) ja nüüd liikuvat Jüri jälle inimeste hulgas.

"Organitele" ilmselt lähedalseisova autori kirjelduses paistab igast reast "väänamisi" ja ilmseid "liustusi", milles Jüri võimalikult halba ja tema tabajaid ilusasse valgusse katsutakse seada, kuid ridade vahelt selgunud mõned faktid väärivad märkimist. Autor ühes kohas "filosofeerib": 1941. a. sakslased arreteerisid Salme koos isaga. Fashistid lasid isa maha, aga tütar pääses ime läbi eluga. Ja vaat nüüd muhalastud isa tütar varjas rahva kohu eest selle inimese poega, kelle tapsid metsavennad..." Nimelt oleval Jüri isa kui uusmaasaaja "bandilitide" poolt nurgataguse lasuga surmatud! Nõnda et nii Salme kui ka Jüri olcks pidanud olema nõukogude võimu tugedeks. Aga ei olnud! Autor on nõrdinud, kuid ei puuduta küsimust, miks need noored "tugedeks" ei saanud.

Kui Jüri veel ema juures varjul oli, tegi see juttu, et ta ennast ise võimudele "ilmutaks". Aga tema "pöördus nõoga teisale ja tõmbas automaatpüstoli lähemale". Ja kui hiljem kunagi Salme sama mõtet talle esitas, oli Jüri vastus: Ei, ma ei taha surra, tahan elada, kasvõi niiviisi, nagu praegu, ma tahan hingata, tahan elada..." Tal ei olnud ideaale, tal ei ei olnud elusihti," targutab venelasest autor lõpuks. Aga Jüri elusihtks nende kahekümne aasta kestel oli hoida oma elu, see on kirjelduses ju veenvalt ette toodud! **Tre.**

14. juuni Stokholmis

(Meie kirjasaatjalt). 14. Juunil toimus traditsioonilisel Stokholmis Engelbrekti kirikus eestlaste, lätlaste ja leedulaste leinajumalateenistus suurküüditamise mälestamiseks. Kuigi 14. juuni sattus seekord ilusale pühapäevale, oli jumalakoda palvetajaid täis. Juunikomitee 17. juuni miiting Stokholmi Kontsertmajas oli määratud peamiselt rootslastele, kuid neid oli sinna vähe tulnud, kõnesidi tuntud rootslased eesotsas prof. Herbert Tingstenl ja prof. Birger Nermaniga. "Dagens Nyheter" kirjutas miitingust ironiseerivalt ja "Svenska Dagbladet", mida on seni loetud hõgerni hälekandjana baltlastele kaasuandjaks, otse haltustas kokkutulekut, öeldes, et baltlased ei olevat midagi unustanud ja ajavad ikka vana N. Liidu vastast joru.

Herbert Tingsten ütles kõnes, et eelseisev küllastus on rootsi demokraatiale alandav. "Meie ei pea olema N. Liidu alandliikud teenrid, vaid peame hukka mõistma seda, mis hukkamõistmise väärilne. Peame kõiama oma südametunnistuse järgi. Kuidas oleksid toiminud rootslased, kui meid oleks tabanud baltlaste saatus ja kui meie naabrid oleksid samal ajal Hrushtshovi vastu võtnud kui auväärilise mehe?".

UPPSALA PEAPIISKOPKONNA

800 aasta juubeli pidustustest võttis teatavasti osa Eesti peapiiskop J. O. Lauri kui ka punane peapiiskop Jaan Kiivit, kes esindas pidustustel kirikliku koeksistentsiorganisatsioonl 'Euroopa kirikute konverentsi", missugune ühing asutati Taanis kümne aasta eest. J. Kiivit soovis J. O. Laurile tema peapiiskopiks valimise puhul õnne, mille järel mõlema kirikumehe vahel toimus lühike vilsaksuevestlus.

"VOT, SELLEPÄRAST..."

Hrushtshovi Skandinaavia turistsõidu puhul liikus seal juba varakult ringi alltoodud väärke nali. Küsitakse, miks tuli Hrushtshov küllla kogu peraga. Vastus: "See on ettevaatuse pärast, pika eemaloleku ajal võib kodus riigipööre toimuda, nagu seda katsetadi 1957. a., kui Hrushtshov koos Bulganiniga kahe nädala kestel viibis Soomes. Kodus katsus Molotov koos kaaslastega Hrushtshovi võimult kõrvaldada. Ta jõudis õigel ajal koju ja heitis oma vastased keskkomitee presiidiumist välja."

"HEA TAHTE" EKSKURSANDID STOKHOLMIS

(Meie kirjasaatjalt). Rootsi saabus ootamatult okupeeritud Eestist kaks ekskursioonl, üks 8. juunil ja teine 9. juunil Esimene koosnes peamiselt vanemaist eestlase hulgas. Teine ekskursantide grupp koosneb ainult eestlaisst, kokku 25 isikut, nende hulgas ka mõned naised. Mõlemad ekskursioonid peatusid Bromma-Mõtelis, linnast väljas. Ekskursantide tuleks sai tõhe teatavaks, sest nad hakkasid siinsete tuttavate eestlastega ühendusi võtma. Paljud ekskursantidest on esmakordselt siin, grupp koosneb peamiselt noorematest kunsti- ja kirjanduseinimestest. Nad on suhteliselt hästi riietatud, kuid teeraha oli neile vähe kaasa antud, ainult 75 r. kr. isiku kohta. Seevastu oli osal neist rohkesti nõukogude alkoholi reisikõttides, valget vodkat ja kaukaasia konjakit, millega katsuti siinseid eestlasi, kelle juurde küllla tuleti, võõrustada. Grupi tulek oli teatava määrani ootamatus, seda ei olnud plaanis ette nähtud. Arvatavasti oli ekskursioon Hrushtshovi küllatuleku eel kiirelt väljа saadetud, "Good Wille'it" saadikuna ja ka kuulama, mil da eesti seltskond siin Nikita puhul kavatseb. Kaasas oli selleks mõningaid koolitatud parteilasi ja informatsioonimehi.

Kontakti võtmine oli elav. Ekskursantide seltskonnas olid teatridekoraator Vold. Haas, kes esimest korda väljа pääsenud ja kes sai lühendusi oma vanade tuttavatega siinses kunstiinimeste seltskonnas.

Edasi teatrimees Vold. Panso. Mustmets, vene propagandalehe "Kodumaa" toimetusest, Reginald Krell ringhäälingust, noored maalijad N. Põldroos ja Ilchmaa, Põldroos, haige ja halvatud Pritt Põldroosi poeg. Veel oli kaasas Kallits Kaljas, Ilmi Hiire poeg, Kiisk, Laine Liidma või Lilideman, Loo, Parmo, Põder, Kuusk, Rekse, Elsa Eedma, Rohman, R. Krell, kel näisid olevat suuremad voltused, oli energiliselt tegev. Ta on noor mees, otsis Stokholmis oma perekonna vana tuttava üles, kes on jõukas ettevõtja ja kellega oli ainult lapsepõlves Eestis kokku saanud. Tuli selle juurde küllla, viinalast kaasas. Algas pidu, mis kestis hommikuni. Stokholmi eestlane läks läda "Bromma"-hotelli saatma ja jäi 20 tunniks kadunuks. Mees ilmus alles laupäeva õhtupoolel välia, mil ekskursioon provintsi sõitis. Selgus, et eesti ettevõtja oli "Bromma"-hotellis oma Tallinnast tulnud sõbraga õdasi pidustanud, seal ka puhanud ja pärast samaa lokaalis ekskursantidega "pead parandanud". See on esmakordne, et mõned okupeeritud Eesti ekskursandid said siinseid tuttavaid oma hotellis nii vabalt vestu võtmenda ja nedl oma juures hoida läpi 20 tundi, ilma et omaste ärelpärimise peale oleks aru antud. Veel kõneldi ekskursantidest, et nad olnud "meie elust siin hästi informeeritud" ja õehnud pagulaste sekka ka mõne kaasuvõitmenda ja sõnaga koeksistents käis laialt!

Toronto Eesti Meeskoori sügisesest küllatuleku programmist on teada, et koor peab jõudma 5. sept. Helsingisse, andma 6. ja 7. sept. kontserdid Helsingis ja Turus ja jõudma 8. sept. Stokholmi. Kuuludste kohtesel on Toronto Meeskoori läbiräägimised Soomes esinemise asjus pikale veninud. Siin arvatakse, et Soome ja N. Liidu ühe kõveneva "sõpruse" mõjul vaevalt Toronto Meeskoori Helsingi ja Turu kontserdid võivad toime tulla.

★ Bradfordis, Inglismaal, tähistas 15-a. juubelit Eesti Meeskoor "Kolt" sellekohase kontserdiga E. Ottani juhatusel. Kohal oli ka koori auliige saadik A. Torma, kes esines sõnavõtuga.

AADRESSIKUULUTUSED

★ Rätsepmeister H. Eedla, Gordon Rd., Moorebank, tel. UB 2822; Bankstown, 380 South Terrace, tel. 70 8719.

★ A. Mutli, elektrik (igasugused elektritööd. Lic. El. Contr.) 4/20 Stafford St., Double Bay. Tel. FB 4285.

★ ELMA leivatõstus, 63 Lenton Pde. Waterloo, (Sydneya). Tel. MX-1267.

★ Igat liiki tsementseotoontööd; Paul Mäe, 74 Lockwood St., Merrylands. Tel. 637-1072.

"MEIE KODU"

Australian-Estonian Weekly

141-143 Campbell St., Sydney

Telephone 61 8009

Publisher and responsible editor

OSKAR LOIT

Tegev toimetaja

ALEKSANDER VALGMA

Toimetuskolleegium:

E. Laisk, H. Lipping, A. Tanimäe, E. Vester ja I. Vildang

KUULUTUSTE HINNAD. Iga veerg 10/- toll kuulutuskiljel; tekstis 50% ja esikiljel 100% kallim. Omaste, tööotsimise, korteri otsimise ja pakkumise kuulutused 6 penni sõna.

TELLIMISE HINNAD

Harliku postiga: Australias, Uusmeremaal ja ülemeremail (sama hind) 8 kuud 13/-, 6 kuud £1/6/0, aastaks £2/10/-.

Aadressi muutmine 2 sh.

Printed by Publicity Press Ltd., 20-31 Meagher Street, Chippendale